

Sabina Arroita Jauregi Gandiaga
Iurreta, Bizkaia (1916)

Aurkibidea

Biografia

Orobio "Oromiño" auzoko Larreakoa baserrian jaio zen 1916ko urtarrilaren 8an. Gaztetatik baserriko lanetan aritutakoa. Gerra aurretik Bilbon eta Santanderren neskame lanetan ibili zen. Gorozikako (Muxika) senarra izan zuen. Grabaketa egin zitzaionean Iurretako Montoian bizi zen. "Iurreta elizateko euskara eta toponimia" lanerako jasotako grabazioan parte hartu zuen.

Zintak

IUR-025

- **Proiektua:** Iurreta elizateko euskara eta toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Errazti Igartua, Alberto
- **Data:** 1991-01-01
- **Iraupena:** 49 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea
- **Transkribatzailea(k):** Errazti Igartua, Alberto

- **Emalea:** Errazti Igartua, Alberto

Pasarteak

1. Neskame Bilbon eta Santanderren

- **Erref:** IUR-025/004
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:07:10. **Bukatu:** 00:09:17

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Gerra aurretik Bilbon eta Santanderren egon zen neskame. etxeko lan guztiak egiten zituen. 15 pezeta irabazten zituen hilean, sasoi hartan diru asko zen. 7 neba-arreba ziren. Beste arreba bat era bazuen Bilbon, baina bermut fabrikari. Ez ziren etxera etortzen, kartaz komunikatzen ziren etxekoekin.

Transkripzioa

kriya(a) eo nitzen ni Bilbon, bueno, bederatzi illebetien Bilbon, da iru illebeta Santanderren. Kriyera, da, etxeko bier gustiye, ba, kosíñeu, etxíe arréglau, plántxie, ta ba ..., neguen eta arrátzaldetan ba, áixie síkeran ártzen urtete ixte uskuen. Amabost, e, peseta ilien irabasten, orduen amabos peséta ásko san, da ántxe iñ giñusan lau urte eró. Beste áista bat euki naban, urréngoko neuríe, bermú fabrikien Bilbon da ántxe biérrien, egúnien amar peséta irabaste a(ba)san árek, sueldu andiye, da gánera beste kántera bi bermú, len ardau gitxi isete san, da bermúta san “a tirar”, amabostien amabostien lau asunbrako garrafoitxue. Kriyara eo nitzen lekúen aberatza sien, “continuamente” afariye emoten geu ta... Bilboti be etxéra etorri bes, kártie, kártie, ba, ondo gabísela eró, orduen, e, jairi pe esan eoten, sortzi eguneko jairi pe esan egoten, oiñ abústue eta jaiyek ta Aste Santuen beste sortzi egun da eoten die, órduen, es, órduen kriyentzat es eusen, es segururik, es jairik, es sueldorik, esebes. Baña trípíe bebetze uskuen da, ba, unifórmie etxien ibiltteko, áixe emute uskuen da irábasten, íru o(g)érleko íllian, orduen galtza pare bat, e, peseta bi tta, sápatak saspi tta, bos ba ta, órre pe gitxi ixen dien gausa tie sápatak eta be. Mille péseta itteko, e, úrtiek in bier kriyera, mille peseta artzeko, e, ni neuri kosteu yate, ta erosi ne(b)asan eskóntzeko mántillie, guardasola da estaki ser, nire lau urteko su(e)lduok an juen sien.

2. Herri-basoetako lana

- **Erref:** IUR-025/006
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:10:18. **Bukatu:** 00:11:30

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Baserriko bizimodua gogorra da. Bere aita eta senarra herri-basoetan ibili ziren lanean, diru asko irabazten ei zen. Bera eta ama etxeko lanetan eta ganaduarekin ibiltzen ziren. Iurretako herri-basoekin bukatzerakoan, aita eta senarra Garaikoetara joan ziren lanera, eta astea han pasatzen zuten.

Transkripzioa

Bisímodu gogórra baserriyen, gogórra, jute(n) san gisóna, órduen sartu-jarriek onáño ite sien, da kasualidadie ise san, ónek, kofradiya-básuek ero lyorretakuek sartzen ibili sien, landárie sartzen, da nire aitte defúntue, Jainkue séruxan euki deiyelal, ibili san, ba, piñó-sulóketan, etxien onduen asitte gorantza egon sien da, piñó-sulóketan, da, ba, destáju emote utzien, da diru pillotxu etara, da ni(k) (u)kuste naban biérrien, da, órrek fásil sartze eki(e)n, baia dirú geiyau irabaste san, an, e, ba, illé batzutan, negúko libre batzuetan, aitte ta suíñe be, ántxe ibili sién, ta orduen ama ta ni, ba, etxi(e)n. Iru bei esnerako, da beste bi bustérrireko, bos bei eukitte geñusen generálien, andi bi esne gitxitxu dekiena, da beste iru olándesa ser geitxuau dekiena, esné geitxuau, da gero, ángue akabau abienien, ori be báda, Garaire asterako jute sién, astelenien juen, da sapátuen etorri, e!

3. Behiekin lanean

- **Erref:** IUR-025/008
- **Iraupena:** 0:04:08. **Hasi:** 00:12:20. **Bukatu:** 00:16:28

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gizona basoan zegoen bitartean bera behiekin ibiltzen zen. Egunerokoan egiten ziren lanak azaltzen ditu.

Transkripzioa

da esan duána, gixona biérrera, da ni góxien beiyek batu, eratzitte esníek, ámak erute ustesán, kamíñora bajate abesan, ordúen es euen an nunbaitte búeltie dauen kamíñue esan eon orduen [...] esnie(k) be ára, béko krúsera, ba, soluetati, landati(k) bera, ba, da ámak itte ustesán. Nik itte naban péntzuek emon góxien beiyeri, da esne-beiyek landara etara, bestiek bustértu. lótu, da beiyek sústetako morúku(e)k, “sobre todo” amabi urtien euki giñusen itzelesko beiyek, ikusitte be sustetako moruko, arrimetan be, órren ondoa esin leike juen, baia tire! ain mántzuek isen sien! [...] eitte nabasan ipini bustérriyen, sápa!, almádilla, ganeko mántie ipini, da ekarri bat, lotu bat, da geldí, bestie ekarri artien eutzi, béstie lotu, ipini fundamentuas, da ipini beiyek, lotu garátxue, estosu jaingo ser dan, erramenttieri engántxetako kateak, ori san ólan, trón(g)ötxu bat, sulótxue, da a sartu busterríyen sulúen, da alákue sartu sotza, atzera korriu estaiyen, da gero a kátia erreminttieri solúen katíetu, da lelego erute naban góldie basan ero béie basan ero dana dalaku(e), da lélego erute naban leleko erreiyera erúen néuk artu lepúen, da gure amák esan be bai: - Suri beíttuten nik estai(t) sélan erun leiken ori katxarruorí lepuen. Ni ólantxik makarra, baie iñddertzue, da jan be bai, gogórra jaten be, ta inddertzú, da ipíni, e, makíñie erreiyen, da sartu káteak lelego biéjien neu éurreti eta, erute nabasan, kóllaria artes jueteko, gero árek esabien lagun bier iñ, e, gero: - Gora txiki, gora apála, gora txiki, gora apála. Arek éurreko lagune beño ásko obeto, kantzeualdi bat emote notzien goldaketan eó, labrantza gustiye neuk ibiltte naban, e! [...] oiñ ereitten da apur bat, punta bat, babíe artziarren, baie orduen andi bixímorue etaateko kasik, ganeuentzako asko be urterako ixete san, orduen be ánegak, soluok

osu(e) pe ereitte giñusen, da bakar bakarrik gixona biérrien, da labrantzia ibilli naben nik, úrtietan

4. Hika, zuka eta berori

- **Erref:** IUR-025/010
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:17:49. **Bukatu:** 00:20:46

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Bere amak sekula inori ez zion hika berba egiten, beti zuka. Neba-arrebek ere ez zuten egiten, baina gerora bai. Abadeari berori egiten zitzaion, baina gaur egun ez. Lehen familian errespetu gehiago egoten zela iruditzen zaio, gurasoek esandako egiten zen.</p>

5. Muniketako erromeria

- **Erref:** IUR-025/011
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:20:46. **Bukatu:** 00:22:20

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Domekero Muniketako erromeriara joaten ziren inguruko herrietakoak.

Transkripzioa

Muníketa, Muníketako goiye, ántxe itte san errómeriya, es elixarik, es esebe, ántxe taberna baten junteu, únieta gintzesan, da uda ta negu, edurre pe bai, e, gástiek esteko órren billurrik, e, domeketan, dánetan, aráxe. Oromiñon bertan errémeriyetan, da gu tánok ára, áxa junteta sien Etxano, Ibérruri, Magúnas, Orómiño, iru lau erriko jéntie áraxe. Abústuen, óntxe Andra Mari Abústukuen ixete die jaiyek, oiñ iá esta itten da, baie gure denpóran itte san esta? juerga ámen, Orómiño beiyen itte san, da iñós juete geñén be bai. Muníketa óñes, igérri bes, igérri barik allegeu gora, ordubete, ordubete bier, berántza ordu erdi éuela arin etorri eskéo. Nire gixon defúntue(n) arrébie bisi san erromeriya eote san lekuti árantza nire etxera beste, erdinguru euki giñun, da nire gisón defúntue etorte san Orómiñora da birfen krúsie átzera tabeman, e, doble esate utzien bata bestiei, nebarrebak nebarrebekin eskonduta, ántxe reuníñue, txikiton bat eró seoser éran da, i orra ta ni ona, ta óla bost úrtien eró ólan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com